

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 58/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 6 T 15/2013 z 18. apríla 2013, uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 To 57/2013 z 19. septembra 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tdo 74/2016 z 8. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .
2. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 50 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 T 15/2013 z 18. apríla 2013, uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 To 57/2013 z 19. septembra 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Tdo 74/2016 z 8. novembra 2017.

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T 15/2013 z 18. apríla 2013 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 6 To 57/2013 z 19. septembra 2013 uznaný vinným z trestného činu podľa § 172 ods. 1 a 3 písm. c) Trestného zákona a trestného činu podľa § 352 ods. 1 Trestného zákona. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Tdo 74/2016 z 8. novembra 2017 odmietol dovolanie sťažovateľa.

Sťažovateľ uvádza, že uvedenými rozhodnutiami bol odsúdený dvakrát za to isté, čo je v rozpore s čl. 50 ods. 5 ústavy, kde je uvedené, že nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby, ďalej v rozpore s čl. 6 dohovoru, Chartou základných práv Európskej únie, ako aj Všeobecnou deklaráciou ľudských práv. Tento stav je pretrvávajúci, preto sťažovateľ žiada ústavný súd o zrušenie uvedených súdnych rozhodnutí a vrátenie vecí na nové prejednanie. Zároveň požiadal o ustanovenie „obhajcu“ v tomto konaní, pretože mu jeho osobné, majetkové a zdravotné pomery nedovoľujú, aby si ho zvolil sám, a nie je znalý práva. Uviedol, že ústav na výkon trestu odňatia slobody na základe žiadosti poskytne informácie o jeho osobných, majetkových a zdravotných pomeroch, s poukazom na „antibyrokratický“ zákon navrhol v prípade potreby iniciovať zisťovanie informácií v informačných systémoch verejnej správy, čo sa týka jeho majetkových pomerov. Uviedol, že je dispenzarizovaným pacientom a jeho súčasný stav mu neumožňuje účinné hájenie jeho práv, má veľmi obmedzené možnosti. Zastával názor, že svoju vec odôvodnil a kvalifikovaný návrh podá za pomoci ustanoveného obhajcu.

4. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ju ústavný súd prijal a zrušil citované rozhodnutia súdov s konštatovaním porušenia článkov uvedených v ústavnej sťažnosti.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

10. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je jeho nespokojnosť so všetkými tromi namietanými rozhodnutiami, ktorými mal byť odsúdený dvakrát za to isté. Ústavná sťažnosť má viacero formálnych nedostatkov, chýbajú v nej niektoré všeobecné náležitosti (označenie bydliska navrhovateľa, označenie subjektu, proti ktorému návrh smeruje, odôvodnenie návrhu, navrhované dôkazy) a niektoré osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (označenie toho, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa, konkrétne skutkové

a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd, nebola pripojená kópia právoplatných rozhodnutí). To všetko ale nebránilo ústavnému súdu, aby pristúpil k predbežnému prerokovaniu ústavnej sťažnosti aj bez výzvy adresovanej sťažovateľovi na odstránenie týchto nedostatkov.

11. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu v prvom rade v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

12. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená. Ak ale ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade nie je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť (I. ÚS 60/2019).

III.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 T 15/2013 z 18. apríla 2013

13. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol

sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

13.1 Tento princíp subsidiarity bol rovnako premietnutý aj do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Pre rozhodnutie ústavného súdu je podstatné, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol podrobený zákonnému prieskumu zo strany krajského súdu ako odvolacieho súdu, teda o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa týka ústavná sťažnosť, bol príslušný rozhodovať a aj fakticky rozhodol krajský súd na základe odvolania ako efektívneho a účinného prostriedku nápravy, čím je vylúčená právomoc ústavného súdu.

15. Uvedená skutočnosť predstavuje z hľadiska ústavného súdu nedostatok právomoci na prerokovanie ústavnej sťažnosti podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Všeobecné súdy sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy a sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Konanie pred ústavným súdom totiž nie je konaním, v ktorom by bolo možné naprávať to, čo účastník predchádzajúceho konania pred všeobecnými súdmi vlastným postupom zanedbal, keď si riadne a včas nehájil svoje práva, hoci tak urobiť mal a mohol.

16. Z uvedených dôvodov bolo potrebné návrh na začatie konania v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, pretože na jej prerokovanie nemá ústavný súd právomoc.

III.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv podľa ústavy a dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 6 To 57/2013 z 19. septembra 2013 a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tdo 74/2016 z 8. novembra 2017

17. Ústavný súd poukazuje na § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

18. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

19. Ústavný súd na základe súčinnosti poskytnutej okresným súdom a Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, kde sa spis v súčasnosti nachádza, zistil, že namietané uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 To 57/2013 z 19. septembra 2013 nadobudlo

právoplatnosť 19. septembra 2013 a namietané uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 8. novembra 2017, pričom sťažovateľovi bolo podľa kópie doručenky doručené 29. novembra 2017. Je nepochybné, že ústavná sťažnosť sťažovateľa doručená ústavnému súdu 8. októbra 2019 bola podaná po uplynutí predpísanej zákonnej lehoty dvoch mesiacov, ktorá sťažovateľovi uplynula k 29. januáru 2018 vo vzťahu k obidvom napadnutým uzneseniam.

20. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

21. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu nedostatku právomoci (III.1) a dôvodu jej oneskoreného podania (III.2), je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017). Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd nevyhovел žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (bod 2 výroku rozhodnutia) a nebol dôvod vyzývať sťažovateľa na dokladovanie jeho osobných, majetkových a zárobkových pomerov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu